

[Gert Petersen]

delvis iværksat med vægt på fact-finding og forebyggelse i tide og – hvis det går galt – med vægt på at kombinere den militære indsats med civil bistand og opbygning af fred. Det er rigtige principper, men succesen afhænger af beslutningsprocessen, kapaciteten og finansieringen.

Beslutninger vedrørende kap. 6- og 7-sager tages jo af Sikkerhedsrådet, og sådan bør det fortsat være, men rådet er helt utidssvarende. Fem af medlemmerne er permanente, de er aldrig på valg, og de har vetoret. Det afspejler verden, som den så ud i 1945, men det er da helt urimeligt i dag. Hvorfor denne særstatus? Hvorfor lige disse fem? Siden 1945 er andre kommet til, der vejer lige så tungt som, skal vi sige England.

Som verden er indrettet, må man se i øjnene, at vi næppe får de fem til at opgive deres veto. Men kunne man ikke få dem til at acceptere en betydelig indskrænkning af vetorettens virkeområde, så det kun er i meget vidtgående sager, at de kan bruge vetoret? Jeg mener i hvert fald, at det må være en klar betingelse, hvis antallet af permanente medlemmer skal udvides. En anden betingelse må selvfølgelig være, at antallet af ikkepermanente medlemmer med tydelig regional baggrund udvides.

Det er et særligt problem, synes jeg, at FN kan blive et redskab i en eller flere stormagters tjeneste – og naturligvis stormagter i den rige verden; det er jo os, der har ressourcerne – og det må man tage højde for. Af samme grund er jeg i øvrigt betænkelig ved den særlige fremhævelse i dagsordenen af NATO, som udpræget er de rige landes militære klub. Jeg udelukker ikke, at FN kan bruge NATO i en overgangsperiode og undtagelsesvis i, som man siger, mangel af bedres havelse. Men den regionale underorganisation, som FN bør satse på i vores del af verden, er efter SF's opfattelse CSCE, og ved at sidestille NATO med CSCE mener vi, at der bliver sendt et forkert signal.

Overhovedet må vi stile efter, at alle FN-operationer, hvori der indgår brug af militær, styres af FN selv. Det er for øvrigt forudset i pagten, men artiklerne herom må demokratiseres. Det er helt afgørende, at FN ikke skal fungere pr. stedfortræder og slet ikke med en stormagt eller stormagter som stedfortrædere.

I øvrigt skal man da huske, at Sikkerhedsrådet råder over mange andre pressionsmidler

end det militære. I dag skal der 9 ud af 15 stemmer til for at beslutte en militær indsats. Vi mener, at den stemmeandel bør forhøjes, ikke til enstemmighed – så vil man lamme Sikkerhedsrådet – men stemmeandelen bør forhøjes noget, så risikoen for manipulation formindskes.

Disse spørgsmål må naturligvis diskuteres helt åbent, og jeg siger ikke, at vi har givet patentsvar her. Det ville være godt, om regeringen ville udarbejde en hvidbog – eller bede SNU om at gøre det – om den løbende reformdebat og med regeringens egne tanker. Jeg ved, den har gjort sig sådanne.

Det gælder også, når vi kommer til spørgsmålet om kapacitet og finansiering. Generalsekretæren må råde over de fornødne midler, så han kan udøve det præventive diplomati, og der må være midler til de fredsbevarende og fredsopbyggende operationer.

Der tales meget om spild og korruption i FN-apparatet, og det forekommer og skal bekæmpes, det er klart. Men hovedproblemet er et andet. FN's faste budget skal dække hele molevitten fra sekretariat, Sikkerhedsråd, generalforsamling over særorganisationer til konferencer, f.eks. om menneskerettigheder. I 1992 var det på 1,8 mia. dollars – det svarer til 12,6 mia. kr. – og så var halvdelen i øvrigt ikke engang indbetalt ved årets udgang.

De fredsbevarende operationer er eksploderet. I 1987-91 deltog 10.000-15.000 militærpersoner, i 1992 48.000 personer og i 1993 omkring 90.000. I 1992 var budgettet på 1,4 mia. dollars – det er 9,8 mia. kr. Med udgangen af 1992 skyldte i øvrigt de pligtige bidragydere 1,2 mia. dollars.

Så er der den tredje hovedpost: humanitær indsats, der finansieres løbende ved frivillige bidrag, men ser vi bort fra den, var der altså i 1992 afsat 22,4 mia. kr. til FN's almindelige virksomhed og indsats for fred.

Men Golfkrigen kostede 430 mia. kr. – 61,5 mia. dollars! Lad de tal stå lidt på lystavlen: 430 mia. kr. til et par måneders krig i et begrænset område. 22 mia. kr. til et helt års krigsforebyggende og fredsbevarende indsats i hele verden. Hvis FN skal holdes på en sådan sultekur, bliver alt det andet omsonst, og vejen fra kaos til katastrofe er næsten sikker.

På den baggrund vil jeg fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, hvor vi på en